

Yashil IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

2024

No 8

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

Bosh muharrir:
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

*Elektron nashr. 338 sahifa.
E'lon qilishga 2024-yil 7-avgustda ruxsat etildi.*

Bosh muharrir o'rinbosari:
Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:
Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, t.f.d., prof., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinbosari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati
Axmedov Sayfullo Normatovich, i.f.n., professor, MIM akademiyasi rektori
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., Navoiy davlat pedagogika instituti rektori
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, p.f.f.d., (PhD), Buxoro muhandislik-texnologiya instituti rektori
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU Hududiy ta'lim muassasalari va markazlar bo'yicha prorektor v.b.
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TDIUprofessori
Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU professori
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori
Axmedov Ikrom Akramovich, i.f.d., TSUE professori
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Utayev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farxod, O'zR Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, i.f.d., TDIU professori
Musayeva Shoirazimovna, SamDu IS instituti professori
Cham Tat Huei, (PhD) USCI universiteti professori, Malayziya
Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d.,(PhD) "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinbosari
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d.,(PhD) TAQU katta o'qituvchisi
Djudi Smetana, p.f.n., Pitsburg davlat universiteti dosenti, Pittsburgh, Kansas, AQSH
Krissi Lyuis, p.f.n., Pitsburg davlat universiteti dosenti, Pittsburgh, Kansas, AQSH
Ali Konak (Али Кўнак), i.f.d., prof., Karabuk universiteti dosenti, Turkiya
Glazova Marina Viktorovna, i.f.n., "LUKOIL-Energoservis" Kompaniyasi iqtisodchisi, Moskva.
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., (PhD) TDIU dotsenti
Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Oqil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan

Abdurakhmanov Kalandar Khodjaevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan

Rae Kwon Chung, honorary professor of TSUE, Nobel laureate, South Korea,

Osman Mesten, member of the Turkish Parliament, head of the Turkey-Uzbekistan Friendship Society

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, DSc, Prof., Minister of Higher Education, Science and Innovation of the Republic of Uzbekistan

Buzrukkhanov Sarvarkhan Munavvarkhanovich, DSc, Deputy Minister of Higher Education, Science and Innovation of the Republic of Uzbekistan

Akhmedov Durbek Kudratillayevich, DSc, Prof., Deputy of the Legislative Chamber of the Oliy Majlis of the Republic of Uzbekistan

Akhmedov Sayfullo Normatovich CSc, Prof., Rector of Academy of Labor and Social Relations

Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, DSc, Prof., TSUE Vice-Rector for Scientific Affairs and Innovation

Kalonov Mukhiddin Bakhritdinovich, DSc, Prof., Rector of the Navoi State Pedagogical Institute

Siddikova Sadokat Ghaforovna, PhD, Rector of the Bukhara Institute of Engineering and Technology

Khudoykulov Sadirdin Karimovich, DSc, Prof., acting Vice-rector for regional educational institutions and centers of TSUE

Yuldashev Mutallib Ibragimovich, DSc, Prof., of TSUE

Samadov Askarjon Nishonovich, CSc, Prof., of TSUE

Slizovsky Dimitriy Yegorovich, DSc, Prof., of the People's Friendship University of Russia

Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, DSc, Prof., Rector of International "Nordic" University

Akhmedov Ikrom Akramovich, DSc, Prof., of TSUE

Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja ugli, DSc, Prof., of TSUE

Utayev Uktam Choriyeich, Deputy Head of the DGPO of the Republic of Uzbekistan

Ochilov Farkhod, Head of the DCECGPO of the Republic of Uzbekistan

Eshtayev Alisher Abduganievich, DSc, Prof., of TSUE

Shoira Azimovna Musaeva, professor of SamDu IS Institute

Cham Tat Huei, PhD, professor at USCI University, Malaysia

Akhmedov Javokhir Jamolovich, PhD, deputy of executive director of the "El-yurt umidi" fund

Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, PhD, Senior Lecturer at Tashkent University of Architecture and Construction

Judy Smetana CSc, Associate Professor, Pittsburgh State University, Pittsburgh, Kansas, USA

Chrissy Lewis CSc, Associate Professor, Pittsburgh State University, Pittsburgh, Kansas, USA

Ali Konak DSc, Prof., Associate Professor of Karabuk University, Turkey

Glazova Marina Viktorovna, CSc, economist at LUKOIL-Energoservis Company, Moscow.

Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, associate professor of TSUE

Sevil Piriyea Karaman, PhD, doctoral student at Ankara University, Turkey

Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, independent researcher of TSUE

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., profesor

Aliyev Bekdavlat Aliyevich, f.f.d., TDIU professori

Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori

Xalikov Suyun Ravshanovich, i. f. n., TDAU dotsenti

Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti

Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti

Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti

G'afurov Doniyor Orifovich, p.f.f.d., (PhD)

Fayziyev Oybek Raximovich, i.f.f.d. (PhD), Alfraganus universiteti dotsenti

Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti

Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, i.f.d., TMI dotsenti

Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi

Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.

MUNDARIJA

Benchmarking asosida oliy ta'lim muassasalarining raqobatbardoshlik xususiyatini oshirish.....	16
Qo'ng'irotboy Avezimbetovich Sharipov, Zaynutdinova Umida Djalolovna	
Mehnat resurslarini samarali boshqarish orqali ish bilan bandlikni ta'minlash	20
Shakarov Zafar Gafforovich	
Трансформация человеческого капитала в условиях цифровизации и внедрения искусственного интеллекта в банковскую экосистему	24
С.С. Исмаилов	
“Kreativ iqtisodiyot” va “kreativ industriya”: mohiyati, nazariy jihatlarining tahlili	32
Dusmuxamedov Oybek Suratbekovich	
Muammoli kreditlar va ularni bartaraf etish yo'llari.....	37
Tojiyev Sardor Dilmurod o'g'li	
Don mahsulotlari tarmog'ida mavjud kamchiliklar va ularning yechimlari	41
Sh.B. Donayev	
Eksportni rivojlantirish iqtisodiy o'sishning asosiy omillaridan biridir	45
Xursandov Komiljon Maxmatkulovich	
Yirik soliq to'lovchilar bo'yicha soliq ma'muriyatchiligini tashkil etish.....	49
Idirisov Alisher Otajonovich	
Institutsional investorlar faoliyatini tashkil etishning konseptual jihatlarini.....	53
Sultanov Maxmud Axmedovich	
Poverty in developing countries: new problems and solutions.....	57
Amirdjanova Sitara Sunnat kizi	
Факторы, влияющие на успешное функционирование скандинавской модели развития экономики	61
Вохидова Мехри Хасановна	
Анализ зарубежного опыта методологии оценки финансового потенциала развитых стран	69
Буранова Лола Вахобовна	
Mamlakatimizda islom moliyaviy xizmatlarini joriy etishning zarurligi.....	78
Babamatov Tolib Hakimovich	
Davlat-xususiy sheriklik loyihalarining tashkiliy-huquqiy mexanizmlari	83
S.A.Karabayev	
O'zbekiston tijorat banklarida valyuta operatsiyalarini amalga oshirish yo'llari	90
Yusupov Aziz Shuxratovich	
Sanoatda raqamli transformatsiyaning shakllanishi va rivojlanishi	95
Gulbayeva Feruza Islamovna	
Oliy ta'lim muassasalarining mamlakat iqtisodiy rivojlanishiga ta'siri.....	102
Sherov Alisher Bakberganovich	
Maxsus kiyimlar tikishda foydalaniladigan gazlamalar tahlili	107
Sayidova Maftuna Hamroqul qizi	
O'zbekistonda elektron bank xizmatlarini o'zgartirishda raqamli texnologiyalardan foydalanish	111
Umarova Malika Baxtiyarovna	
Оценка влияния налоговой системы на финансовое состояние организаций.....	116
Умида Юлдашева	
Теоретическое обоснование интернет-маркетинга в социальных сетях.....	120
Арипходжаев Саидамир Фузулиддинович	

Sport tashkilotining marketing strategiyasini ishlab chiqish.....	127
Ismoilov Sherzod Dilshodovich	
Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirishda klaster tizimini joriy qilish jarayonlari.....	132
Ziyadullayev G'ayrat Umidulla o'g'li	
Hududlar soliq salohiyatini oshirishda soliq risklarini boshqarishning zamonaviy tendensiyalari	138
Sharipov Narzullo G'ulomovich	
O'zbekistonning xalqaro bozordagi faoliyatini kengaytirishda marketing strategiyalaridan foydalanish samaradorligi.....	144
Shadieva Madina Djaloliddin qizi	
Xususiy tadbirkorlik va kichik biznes subyektlarining rivojlanish tendensiyalari.....	148
Jumanazarova Z.K.	
Xalqaro savdoning O'zbekiston iqtisodiyotiga ta'siri	154
Rashidov Bekzod Ulug'bek o'g'li, Isayev Laziz Baxtiyorovich	
Oliygochlarni optimallashtirishda sinergiya samarasiga erishish yo'llari	158
Adizov Sanjar Rashidovich	
Iqtisodiyotni raqamlashtirish sharoitida bank tizimining barqarorligini ta'minlash asosida aholi kambag'allik darajasini qisqartirish	165
Xoliyrov Murod Qahramon o'g'li, Xoliyrova Shoxista Qahramon qizi	
Концептуальная основа маркетинга в социальных сетях в туризме.....	174
Касимова Зилова Гуламиддиновна	
O'zbekistonda don mahsulotlari klasterlarida ishlab chiqarish va xo'jalik faoliyatini rivojlantirish	182
Alimov G'ayratjon Abduraxmon o'g'li	
Актуальные проблемы и пути решения приватизации государственного имущества в узбекистане	186
Шахзод Сайдуллаев	
Ttijorat bank daromadlaridagi risklarni baholash va boshqarishni takomillashtirish	192
Ahmedov Komron Muhammadaliyevich	
Sanoat korxonalarini iqtisodiy salohiyatini oshirishga ta'sir etuvchi omillar tahlili.....	196
Quyjanov Xurshid Abdullayevich	
Tashkilotning moliyaviy natijalarini hisobga olishda auditni takomillashtirish masalalari	200
Bakayev Xurshid Maxmudovich	
Yirik soliq to'lovchilar bo'yicha hududlararo davlat soliq inspeksiyasi o'rni va ahamiyati	206
Normurzaev Umid Xolmurzaevich	
Анализ международного опыта в сфере тепличного овощеводства	214
Нурутдинова Зухра Алишеровна	
Hududda turizm xizmatlarini rivojlantirishda xorijiy mamlakatlar tajribalarining mohiyati	220
Madaminova Sanobar Askarovna	
Hududning iqtisodiy o'sishini "yashil" iqtisodiyot asosida shakllantirishning nazariy asoslari	226
Shomirzayev Abdug'affor Abdujabbor o'g'li	
Davlat tibbiy sug'urta jamg'armasi faoliyati tahlili.....	230
Umurzakova Mo'tabarxon Nodir qizi	
Qurilish materiallarini ishlab chiqarish korxonalarining boshqarish tizimini takomillashtirish.....	234
Uzakova Umida Ruziyevna	
O'zbekistonda turistik majmualarni boshqarishning zamonaviy konsepsiyalari va yondashuvlarining metodologik jihatlarini.....	241
Xomidov Qaxxorali Qurbonali o'g'li	
Aktiv va reaktiv quvvatlari tushunchasi va ularni soliqqa tortishdagi mavjud muammolar	247
Boykabilov Bahodir Mustafayevich	

Kichik sanoat zonalari korxona va mahsulotlar raqobatbardoshligini baholashga uslubiy yondashuv	251
Ozoda Batirovna Sakiyeva	
Investitsion jozibadorlikni baholashning uslubiy jihatlari	255
N.N.Zikrillayev	
Hududlarda turizm tarmoqlari infratuzilmasi va uni rivojlantirishni boshqarishning metodologik jihatlari	263
Saidova Dilfuza Abdufattohovna	
The connection of legal protection of geographical indications and state's economic growth	268
Almosova Shahnoza Sobirovna	
Kichik biznesning integratsiyalashuv mexanizmlarini shakllantirish	273
Israilov Rustam Ibragimovich	
Aksiyadorlik jamiyatlarida biznes jarayonlarni samarali boshqarishning nazariy asoslari va o'ziga xos xususiyatlari	277
D.D. Suvanova	
Оптимизация маркетинговой деятельности вузов узбекистана для привлечения абитуриентов	283
Шамшиева Наргизахон Носирхужа кизи	
Davlat budjetidan aholini uy-joy bilan ta'minlashning o'ziga xos xususiyatlari	290
Xannarov Komiljon Karimovich	
Tijorat banklarida transformatsiyalashuv jarayonlarining tahlili	296
Yoqubov Murodjon Valibekovich	
Роль инновационных инфраструктур в обеспечении конкурентоспособности промышленных предприятий	302
Каримов Хожакбар Махамаджон угли	
O'zbekiston qishloq xo'jaligida Osiyocha ishlab chiqarish usuliga asos solinishi	306
Abdulla Abduqodirov	
Kichik biznes korxonalari ishlab chiqarishida innovatsion jarayonlarni tadqiq qilish yo'llari	312
Nasrullayev Feruz Furqatovich	
Ijtimoiy-iqtisodiy adolat – barqaror rivojlanish kafolati	318
Alimov Nasimjon Hoshimovich	
“Istiqlol” memhonxonasi reklama faoliyati tahlili	322
Musayeva Shoirazimovna, Usmonova Dilfuza Ilhomovna	
To'g'ridan to'g'ri xorijiy investitsiyalarni jalb qilishda asosiy belgilovchi omillar	328
Xaydarov Xurshidbek Latipjonovich	
Enhancing Industrial Efficiency through Integrative Sustainability Approaches	334
Kholmukhamedova Feruza	

“ISTIQLOL” MEMHONXONASI REKLAMA FAOLIYATI TAHLILI

Musayeva Shoirazimovna

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti professori

Usmonova Dilfuza Ilhomovna

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti
marketing kafedrasi dotsenti

Annotatsiya: Ushbu ilmiy maqola “Istiqlol” mehmonxonasi reklama faoliyatini tahlil qilishga bag‘ishlangan. Tadqiqotning maqsadi mehmonxonaning reklama strategiyalari, foydalanilgan reklama kanallari va ularning samaradorligini o‘rganishdan iborat. Maqolada “Istiqlol” mehmonxonasining reklama faoliyatida qo‘llanilayotgan zamonaviy yondashuvlar, jumladan, raqamli marketing vositalari, ijtimoiy media platformalari va an‘anaviy reklama usullari tahlil qilinadi.

Kalit so‘zlar: “Istiqlol” mehmonxonasi, reklama faoliyati, raqamli marketing, ijtimoiy media marketing, mehmonxona sektori, brend imidji, marketing strategiyalari, O‘zbekiston turizmi.

Abstract: This scientific article is devoted to the analysis of advertising activities of the “Istiqlol” hotel. The purpose of the study is to study the advertising strategies of the hotel, the used advertising channels and their effectiveness. The article analyzes the modern approaches used in the advertising activities of the “Istiqlol” hotel, including digital marketing tools, social media platforms and traditional advertising methods.

Key words: “Istiqlol” hotel, advertising activity, digital marketing, social media marketing, hotel sector, brand image, marketing strategies, tourism of Uzbekistan.

Аннотация: Данная научная статья посвящена анализу рекламной деятельности отеля «Истикляль». Цель исследования – изучить рекламные стратегии отеля, используемые рекламные каналы и их эффективность. В статье анализируются современные подходы, используемые в рекламной деятельности отеля «Истикляль», включая инструменты цифрового маркетинга, платформы социальных сетей и традиционные методы рекламы.

Ключевые слова: гостиница «Истиклол», рекламная деятельность, цифровой маркетинг, маркетинг в социальных сетях, гостиничный сектор, имидж бренда, маркетинговые стратегии, туризм Узбекистана.

KIRISH

Mamlakatimiz rahbari tomonidan turizmni boshqarish davlat siyosatining asosiy yo‘nalishlaridan biri bo‘lib, “turizm industriyasi faoliyati uchun qulay shart-sharoitni kuzatishga yo‘l subyektlarining turizm harakatlarini boshqarish hujjatlarini va normativ-huquqiy bazani yanada yaxshilash, turizmning rivojlanishidagi barcha muammoga barham berish, viza va ro‘yxatdan o‘tkazish tartib-taomillarini va bojxona nazoratini sodda, turizm sohasini davlat tomonidan pasport va xos tarzda tartibga solish mexanizmini maqbullashtirish, turizm tadbirkorlik faolligini yuksaltirish, harakat va turizmni rivojlantirish xizmatlarida aholini rivojlantirish bo‘yicha chora-tadbirlarni amalga oshirish, natijada statistik ma‘lumot olishni ta‘minlash uchun chora-tadbirlarni amalga oshirish” belgilangan.

Marketing professional iste‘molchilar talabini to‘liq va har tomonlama o‘rganish muammosini bartaraf etishni, balki talabni va savdo hajmini oshirishni, bozordagi faoliyatni daromadlilikini tarqatishni ishlab chiqarishni ko‘rsatib beradi. Marketing aloqalari majmui shunga xizmat qilishga yordam beradi.

Turistik (tashkilot) firma faoliyati olib boruvchi muhit murakkab reklamalar tizimida amal qiladi. Firma o'z xizmatlarini, banklar, sug'urta kompaniyalari, turistik xizmatlarni ishlab chiqarishni turli xil xizmatlar bilan olib boradi.

Bu aloqalar har xil yo'nalishga va harakatchan xarakterga ega. Turistik firma (masalasi) tavsiya qilinayotgan mahsulotlarni nazorat qilish va nazorat qilish masalasini yechishi kerak.

MAVZUGA OID ADABIYOTLARNING TAHLILI

Qurilish amaliyotida marketingni tashkil qilish bilan bog'liq bir qancha o'ziga xos xususiyati mavjudki, ulardan foydalanish samarali marketing faoliyati to'g'risida so'z yuritish qiyindir. Nazariy ishlanmalarda qurilish bozorining o'ziga xosligini, avvalo, qurilish maxsulotining xossalariga bog'lash zarurligi bildirilmoqda. Korxonalar uchun mamlakatning investitsion jozibadorligini tadqiq etishni rivojlantirish va ularni amalda qo'llash bo'yicha ko'plab iqtisodchi olimlar shug'ullanib kelgan. Ular qatoriga Byvalsev V.A., Fedotov V.M., Kogotkova I.Z., Mextieva A.YU., Giovanna Naranjo, Eugenio Pellic, Víctor Yepes kabi taniqli olimlarni aniqlashimiz mumkin.

Mamlakatimizda qator olimlar milliy xususiyatlarni e'tiborga olgan holda xo'jalik marketing nazariyasini rivojlantirishga hissa qo'shgan. Bularga I. Usmonov, I. Tuxliev, A. Saliev, M. Sharifxo'jaev, M. Alieva, Sh. Ergashxodjaeva, Sh. Musayeva va boshqalarni keltirish mumkin.

Reklama axborot olish jarayonidan qo'llanilishi mumkin. Shaxslar bilan shaxsiy va noshaxsiy aloqalar qilish mumkin. Shaxslar orasidagi o'zaro aloqalar ikki yoki undan ortiq shaxslar o'rtasida amalga oshirilgan, ular bevosita bir-biri bilan biron bir aloqa vositasida aloqa orqali muloqotda bo'ladilar (misol, telefon, internet va aloqa). Noshaxsiy aloqalar xodimlari o'rtasida shaxsiy bo'lmagan aloqalar jarayonidir.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot jarayonida tizimli tizim, abstrakt-mantiqiy fikrlash, guruhlash, taqqoslash, omilli tahlil, tanlanishdan tozalash vositalari kabi usullardan foydalanildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Turistik (korxona) tashkilot reklama aloqalarining ahamiyati quyida ko'rsatib o'tilgan:

- axborotning yuki va uning manbai;
- bozorga ta'sir qilish orqali;
- marketing faoliyatini nazorat qilish instrumenti sifatida.

Samarador aloqa berilgan ma'lumot o'zining birinchi ma'nosiga mos tarzda tushunilganligi bilan ifodalangani. U o'z ichiga to'rtta asosiy qismni olgan tizim sifatida harakatlanishi mumkin:

- axborotni yuboruvchi aloqachi sifatida;
- axborotni qabul qilgan holda;
- axborotning o'zi;
- aloqa oladi, kommunikatsion obyektni tashuvchi kommunikatsion tizim sifatida.

Yuqori natijaga erishilgan manzilda bo'lgan natija, ya'ni erishilgan natija ham kiradi. Unga manzilat bilimidagi o'zgarishlar, adresat harakatining o'ziga yordami kirishi mumkin. Qayta aloqa – kommunikator xabariga adresatning reaksiyasidir. Qayta aloqada hisob-kitob marketing tizimida muhim hisobga ega bo'lgan turistik firmaning mo'ljal qila olishini ko'rish mumkin.

Demak, marketing aloqalar majmuasi – tizim bo'lib, u aloqalar manzili va turistik tashkilotning o'zaro aloqalarini o'rnatishga va qo'llab-quvvatlashga yordam beradi.

ALOQALARNING MAQSADLI DASTURLARI

Turistik firmalar marketing aloqalarining maqsadli yordamini yaqinroq ko'rib chiqamiz. Marketing aloqalari kimga yo'qotilgan? Albatta, turistik bozorlarda o'z turfirmalari faoliyati bilan qatnashayotgan barcha tashkilot, firma va aniq shaxslarga.

Mehmonxona tuzilmasini o'rganish ishchi kuchi o'rtasidagi munosabatlarni o'rganish uchun muhimdir, chunki vertikal aloqalar xodimlar o'rtasidagi o'zaro ta'sir darajasini aks ettiradi. "Istiqlol" mehmonxonasida ko'rib turganimizdek, asosiy figura – mehmonxonaning ishlab chiqarish faoliyati uchun mas'ul menejerdur. Shu bilan birga, xodimlar direktorning bevosita ishtirokini ko'rsatadi, chunki ko'plab boshqaruv funksiyalari vakolatsiz qolmoqda.

Mehmondo'stlik sanoatida qaysi faoliyat bilan shug'ullanishidan qat'i nazar, menejer ishida beshta asosiy operatsiya mavjud.

Menejer, birinchidan, maqsadlarni belgilaydi, maqsadlarning har bir guruhida aniq vazifalarni belgilaydi, ularni mehmonxona korxonasining boshqa xodimlariga yetkazish orqali samarali qiladi, ularning ishi ushbu maqsadlarga erishish uchun zarurdir.

Ikkinchidan, menejer faoliyatni tahlil qilish va maqsadlarga erishish uchun zarur bo'lgan qarorlarni qabul qilish orqali tashkiliy funksiyani bajaradi. U muammolarni tashkiliy tuzilmaga guruhlaydi va ularni hal qilish uchun xodimlarni tanlaydi.

Uchinchidan, menejer motivatsiya usullarini unutmasdan jamoa ichida doimiy aloqani saqlab turadi;

Menejer bajaradigan to'rtinchi funksiya – bu korxonaning har bir xodimining ish natijalarini tahlil qilish, baholash va sharhlashdir

Beshinchidan, bu odamlarning, shu jumladan, o'zining kasbiy o'sishiga yordam beradi.

Yuqoridagi tarkibiy qismlarning o'zaro ta'siri tufayli menejer mehmonxona sektoridagi, umuman, mehmon-do'stlik sanoatidagi har qanday korxona faoliyatini samarali va foydali qilish imkoniyatiga ega.

Shunday qilib, umumiy boshqaruv qarorlarini qabul qilish uchun javobgarlik boshqaruvning eng yuqori darajasiga yuklanadi. Bo'limlar funksional birliklar bo'lib, ularning har biri o'ziga xos texnologiyadan foydalanadi, ammo ular birgalikda bitta umumiy maqsadga – mijozlar ehtiyojlarini qondirish maqsadiga ega.

Birliklarni yo'naltirish mumkin:

- xizmatlarni ishlab chiqarish uchun (xizmatchi xizmati yoki restoran);
- axborot xizmatlari uchun (bronlash xizmati).

Afsuski, "ISTIKLOL" mehmonxonasida boshqaruv funksiyalarining rivojlanishi boshlang'ich bosqichda. Xizmat ko'rsatish xizmati bir yoki ikkita xodimdan iborat bo'lib, restoran xalqaro turizmning zamonaviy sharoitlari uchun zarur bo'lgan taomlarni tayyorlashni ta'minlay olmaydi.

Bundan tashqari, "ISTIKLOL" mehmonxonasida turizm va ekskursiya korxonalari bilan aloqa yetarli darajada rivojlanmaganligi mehmonlarni bron qilish tizimiga ta'sir ko'rsatmoqda.

Mavsumiy xodimlarni jalb qilish O'zbekistonning turistik bo'lmagan hududlaridagi barcha mehmonxonalar uchun xosdir. Bu O'zbekistondagi turizmning mavsumiyligi bilan bog'liq. Turistik mavsumning eng yuqori vaqti aprel, may, iyun va sentyabr oylariga to'g'ri keladi (qisman oktyabr). Yoz oylarida havo haroratining yuqoriligi, qish oylarida esa turizm resurslarining yetishmasligi kirish turizmini yoqimsiz qiladi.

Mavsumiy xodimlarning soni va ixtisoslashuvi mehmonxona ehtiyojlariga, mehmonlar tarkibiga, shuningdek, tashqi turizm muhiti omillariga bog'liq.

"Istiqlol" mehmonxonasining joylashuvi mehmonlarni jalb qilishning quyidagi manbalariga qaratilgan:

- respublikaning janubiy viloyatlarini markaziy va sharqiy viloyatlar bilan bog'lovchi xalqaro avtomobil yo'lida joylashganligi;
- mehmonxona joylashgan joyda sanatoriya va akvatoriyaning mavjudligi;
- tabiiy rekreatsiya resurslari, ya'ni dam olish kunlari uchun rekreatsiya zonalarining mavjudligi.

Qashqadaryo va qo'shni Surxondaryo viloyatlarida xorijlik sayyohlar uchun arxeologik va tarixiy turizm, mahalliy aholi uchun esa sog'lomlashtirish turizmi jozibador hisoblanadi. Shahrisabz shahrida o'tkazilayotgan "Maqom" milliy musiqa festivali, Surxondaryoda o'tkazilayotgan milliy xalq amaliy san'ati festivali xorijlik mehmonlar kelishining muhim manbaidir.

Bu omillar ISTIQLOL mehmonxonasi uchun mijozlar mavjudligini ta'minlaydi. 2020-yilgi pandemiya keyin O'zbekistonda turizmni rivojlantirish bo'yicha kompleks chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda. "O'zbekiston bo'yab sayohat" Davlat dasturi, ayniqsa, katta samara bermoqda. Bu esa O'zbekiston fuqarolari oqimini ta'minlaydi.

So'nggi yillarda mehmonlarni qabul qilish dinamikasini quyidagi jadvaldan kuzatish mumkin.

1-jadval. "Istiqlol" mehmonxonasi mehmonlarini qabul qilish ko'rsatkichlari 2022–2023-yillar uchun.

Yo'q	oylar	Turistlarga xizmat ko'rsatildi				Kechalar soni
		Jami	Shu jumladan			
			Uzoq xorijda	MDH	O'zbekiston	
1	2	3	4	5	6	7
	2021 yil	4144	1001	1371	1772	9362
1	yanvar	195	26	57	112	370
2	fevral	136	14	22	100	218
3	mart	240	58	84	98	492
4	aprel	170	45	38	87	357
5	may	361	129	147	85	650
6	iyun	469	73	201	195	1078
7	iyul	259	45	30	184	440

Mijozlarga xizmat ko'rsatish ISTIQLOL mehmonxonasining asosiy faoliyati va asosiy daromad manbai hisoblanadi. Quyidagi jadvalda har bir mehmon va bir kecha uchun mehmonxonaning o'rtacha daromadi ko'rsatilgan.

Yo'q	oylar	Aholi soni, odamlar	Bir kechada qolish soni, kishi-kunlar	Daromad miqdori, ming so'm	
				1 kishi uchun	1 kishi-kun uchun
1	yanvar	195	370	530	280
2	fevral	136	218	430	268
3	mart	240	492	780	380
4	aprel	170	357	915	435
5	may	361	650	820	455
6	iyun	469	1078	1035	450
7	iyul	259	440	645	380
8	avgust	910	2639	1045	360
9	sentyabr	596	1609	1215	450
10	oktyabr	344	757	1000	455
11	noyabr	283	453	545	340
12	dekabr	181	299	530	320

Yuqoridagi jadvaldan ko'rinib turibdiki, bir kishiga to'g'ri keladigan daromadlar juda katta farq qiladi, ya'ni 530 ming so'mdan 1015 ming so'mgacha.

Bir kishi kunlik ko'rsatkich bo'yicha ham xuddi shunday ko'rinish kuzatilmoqda, ya'ni daromad miqdori 268 ming so'mdan 455 ming so'mgacha bo'ladi, deb hisoblaymiz. Ushbu mehmonxonaning marketing faoliyatining o'ziga xos xususiyatlari.

2023-yil uchun mijozlar bazasini tahlil qilish bo'yicha xizmatlar iste'molchilarining quyidagi guruhlari aniqlandi.(ISTIQLOL):

- yakka tartibdagi turistlar (16,1%);
- tadbirkorlar (18,5%);
- shahar mehmonlari (20,8%);
- turizm va dam olish uchun shahar mehmonlari (15,3%);
- konferensiya va festivallar ishtirokchilari (29,3%).

Tadqiqot, shuningdek, quyidagilarni aniqladi: mintazam ravishda qatnashuvchilar kontingenti "Istiqlol" 19%, mehmonlarning 81% xizmatlardan faqat bir marta foydalangan.

3-jadval. Mehmonxona foyda ko'rsatkichlarini tahlil qilish "Istiqlol" 2022-2023-yillar uchun ming so'm.

Ko'rsatkichlar	Yillar		Og'ish, (+,-)	O'zgarish darajasi, %
	2021-yil	2022		
Tovarlarni, mahsulotlarni, ishlarni, xizmatlarni sotishdan olingan daromadlar	1008911	8805830	7796919	8,7 marta
Sotilgan tovarlar, mahsulotlar, ishlar, xizmatlar tannarxi	811564	6431310	5619746	7,9 marta
Umumiy daromad	197347	2374510	2177163	12 marta
Sotishdan olingan foyda	110049	1026450	916401	9,3 marta
Soliqdan oldingi foyda	97091	486340	389249	5 marta
Sof foyda	73486	276990	203504	3,7 marta

Jadvaldan ko'rinib turibdiki. 2022-yildan 2023-yilgacha mehmonxona "Istiqlol" 2022-yildan boshlab zararsiz ishladi. 2023-yilgacha barcha foyda ko'rsatkichlarida o'sish bor.

Masalan, sotishdan tushgan tushum 8,7 barobar oshib, 8805,8 million so'mni tashkil etdi. Daromadning bunday o'sishi turizm xizmatlari narxlarining oshishi, inflyatsiya va mehmonxona mijozlari tarkibi bilan bog'liq. Xuddi shunday yalpi foyda va sof foydaning sezilarli o'sishi kuzatildi. 2022-yilda mehmonxonaning sof foydasi qariyb 277 million so'mni tashkil etdi va bu mehmonxona xizmatlarini, jumladan, reklama faoliyatini rivojlantirish tizimini modernizatsiya qilish imkonini berdi.

Yuqorida aytib o'tilganidek, mehmonxona "Istiqlol" reklama faoliyati turlari va shakllarini belgilab beruvchi gavjum avtomobil yo'lida joylashgan

A) Bu, birinchi navbatda, tashqi reklamaga tegishlidir. Tashqi reklama – ko'chada, binolar va transport vositalarining tashqi yuzalarida joylashtirilgan reklama xabarlaridir. Ular grafik, video yoki matn shaklida taqdim etilishi mumkin. Mehmonxona uchun tashqi reklama elementi binoning jabhasi hisoblanadi.

Mehmonxona binolarida tashqi reklama – "Mehmonxona", "Restoran" va ularning nomlari davlat tilida, ingliz yoki kirill alifbosida takrorlangan bo'lishi kerak. Reklama o'zining badiiy fazilatlaridan tashqari mehmonxonani boshqa binolardan ajratib ko'rsatishga qaratilgan.

Mehmonxona "Istiqlol" jozibali tashqi reklamaga ega, u yo'lida darhol seziladi va e'tiborni tortadi. Bundan tashqari, mehmonxona yo'lning har ikki tomonida katta yo'lning chetida joylashgan bannerdan foydalanadi. Mehmonxona eshigidagi katta belgidan tashqari mavjud mehmonlarga qulaylik yaratish uchun uchta tilda yozilgan.

B) "Istiqlol" mehmonxonasining ichki reklamasi — mehmonxona majmuasi ichidagi mehmonlarga ta'sir qiladigan qabulxonadagi atmosferadir. Ichki reklama mehmonlarni mehmonxonada taqdim etiladigan qo'shimcha xizmatlar va foydali takliflar bilan tanishtirish va mehmonxona hamkorlari haqida ma'lumot berish uchun mo'ljallangan. Ushbu turdagi reklama ma'lumot bukletlari, sodiqlik kartalari, mehmonxona klubi kartalari, mehmonxona logotipi tushirilgan suvenirlar, xonalar va qabulxonadagi ma'lumot papkalarini o'z ichiga oladi.

C) Potensial mehmonlar joylashgan joyidan qat'i nazar, mehmonxona xizmatlari haqida iste'molchilarni xabardor qilishga qaratilgan mehmonxonaning tashqi reklamasidir. Tashqi reklama ommaviy axborot vositalaridagi reklama, mehmonxonaning shaxsiy veb-sayti, ijtimoiy tarmoqlardagi sahifalar, sayohat portallari va brendli mehmonxona mahsulotlarini o'z ichiga oladi.

“Istiqlol” mehmonxonasi tashqi reklamani quyidagi turlaridan foydalanadi:

“O‘zbekturizm” Turizm va sportni rivojlantirish agentligining respublika va hududiy veb-saytlarida ma’lumotlarni joylashtirish, “Yandex” qidiruv tizimi (<https://yandex.uz>) yordamida Qashqadaryo hokimligining mehmonxona va turizm korxonalarning veb-saytiga ma’lumotlarni joylashtirish. /maps/org/hotel_istiqlol/41500497949/? ll=66,569722%2C38,335804&z=13).

Afsuski, mehmonxonaning Internetda o‘z veb-sayti yo‘q, hatto administrator bilan bog‘lanishingiz mumkin bo‘lgan elektron pochta manzili ham yo‘q.

Mehmonxona “Istiqlol” mijozga kelgandan keyin keyingi kuni chiqish vaqtigacha xona uning ixtiyoriga berilishini kafolatlaydi. O‘z navbatida, mijoz mehmonxonaning bekor qilish tartibiga muvofiq bronlash bekor qilinsa ham, undan foydalanmasa ham xona uchun to‘lovni kafolatlaydi.

Turarjoy uchun to‘lovga kiritilgan majburiy xizmatlar bilan bir qatorda mehmonxona “Istiqlol” qo‘shimcha haq evaziga mehmonlarga qo‘shimcha xizmatlar ko‘rsatishi mumkin.

Mehmonlarga qo‘shimcha to‘lovsiz quyidagi xizmatlar ko‘rsatilishi mumkin: tez yordam chaqirish; birinchi yordam to‘plamidan foydalanish; qabul qilingandan keyin yozishma raqamiga yetkazib berish; ma’lum bir vaqtda uyg‘onish; qaynoq suv, ignalar, iplar, idish-tovoq va vilkalar pichoq bilan ta’minlash.

Shunday qilib, mehmonxona xizmatlari mehmonxona iste’molchilariga taqdim etiladi. Mehmonxonaning asosiy xizmatlari – turarjoy va ovqatlanish (nonushta), xona narxiga kiritilgan va iste’molchiga taqdim etiladi. Mehmonxona xizmatlari iste’molchilari mehmonxona xonalaridan foydalanadilar.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. T.: O‘zbekiston, 2019.
2. O‘zbekiston Respublikasi “Turizm to‘g‘risida”gi Qonuni, O‘RQ-549, 2019-yil 18-iyul.
3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 16-avgustdagi “2018–2019-yillarda turizm sohasini rivojlantirish bo‘yicha birinchi navbatdagi chora-tadbirlar to‘g‘risida” PQ-3217-sonli qarori.
4. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 6-Fevraldagi “O‘zbekiston Respublikasi turizmni rivojlantirish davlat qo‘mitasining qurilishini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida” PQ-3510-sonli qarori.
5. Umurjonov A. Turistik korxonalar iqtisodiyoti. – T.: Iqtisodiyot – Moliya, 2005. – 339 b.
6. Babkin A.V. Maxsus videolar turizma. – Rostov-na-Donu: Feniks, 2008. – 252s.
7. Балабанов И.Т, Балабанов А.И. Экономика туризма. Таълим пособийи. – М.: Финанси и статистика, 2003. – 176 с.
8. Балабанов И.Т. Экономика туризма / ИТ Балабанов, АИ Балабанов
9. Musaeva Sh.A. Marketing bo‘yicha. Darslik “STAR-SEL” MChJ nashriyot va ijodiy bo‘limi. Samarqand-2023.
10. Musayeva Sh.A. Integrallashtirilgan marketing kommunikatsiyasi o‘quv-qo‘llanma “Mahorat” nashriyoti, Samarqand – 2022.
11. Musayeva Sh.A., Usmonova DI Innovatsion marketing “TURON EDITION” 2021-yil uchun o‘quv qo‘llanma.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2024. № 8

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77)

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77) telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

